

**“Als je gezamenlijk
traint, moet je het
voor iedereen
uitdarend maken”**

Clubkadercoach

AL DOENDE LEREN

Een praktijkvoorbeeld van clubkadercoaching

Tekst: **Marieke Reitsma en Mirjam Stuij (Mulier Instituut)**

Steeds meer sportverenigingen worden ondersteund door clubkadercoaches (zie kader). Clubkadercoaches, veelal buurtsportcoaches, richten zich vooral op het versterken van de pedagogisch-didactische vaardigheden van trainers en coaches. Het doel van deze tijdelijke professionele ondersteuning bij de vereniging is structurele inbedding van trainersbegeleiding. Op basis van een casebeschrijving presenteren we in dit artikel een leerproces van clubkadercoaching bij een sportvereniging en geven we enkele tips mee (zie verantwoording).

Vooraf op de club

De provinciale sportserviceorganisatie en het gemeentelijk sportbedrijf bevonden deze teamsportvereniging met vierhonderd leden al snel geschikt voor deelname aan het proeftuinenproject clubkadercoaching. De coördinator buurtsportcoaches van het sportbedrijf vertelt waarom: “Een van onze buurtsportcoaches speelt zelf bij deze club. (...) Zij kende de wegen binnen die vereniging. Het is een grote vereniging en heel goed georganiseerd, voor zover ik kan zien.” De vereniging was inderdaad geïnteresseerd. Ze was zelf al enkele jaren bezig met trainersbegeleiding, omdat de trainers steeds jonger werden en het werven en behouden van leden structureel lastig bleek. Maar dat was nog niet goed van de grond gekomen, aldus de voorzitter van de technische commissie (TC): “Het was een pilot, dus het was gratis. (...) Het lukt ons zelf

niet om het binnen de vereniging op poten te zetten, dus laten we het op deze manier starten.”

Tip

Spring in op wat er al is, zoals ambities van de club of bestaande contacten. Dit helpt bij het starten van clubkadercoaching.

Startfase clubkadercoaching bij de vereniging

De clubkadercoach die bij de club aan de slag ging, was degene die er zelf al speelde. De coördinator van het gemeentelijk sportbedrijf vertelt: “Dat hebben we ook wel besproken: je bent onderdeel van de club,

maar [komt] nu als een soort buitenstaander vertellen wat zij anders kunnen doen. Een heel andere rol dan speler. Dat kan een kracht zijn, dat mensen denken: dat is een leuke meid, ze weten wie ze moeten hebben. De lijnen waren voor haar gelijk duidelijk. Maar het is ook spannend, dat mensen denken: kan zij dat wel?” De vereniging was heel blij met deze keuze: “Voor mij was het een heel belangrijke toevoeging dat het deze clubkadercoach was (...). Ik had sowieso wel meegedaan met de pilot, maar ik weet niet of ik zo enthousiast was geweest als iemand niet deze sportachtergrond had. Dan had iemand op een andere manier moeten laten zien wat haar meerwaarde was.” De clubkadercoach startte met de begeleiding van meerdere jeugdtrainers. Achteraf vinden de voorzitter van de TC en de clubkadercoach dat deze opdracht te groot was: “Het waren te veel taken voor m’n functie. Dat heb ik ook aangegeven. In het begin was

Tip

Ondersteun als sportserviceorganisatie het proces van de startfase bij de club, zodat de hulpvraag en activiteiten duidelijk en voldoende afgebakend zijn en goede afspraken worden gemaakt. Zoek samen naar een balans tussen enerzijds ruimte om te experimenteren en anderzijds het meegeven van kaders en tijdig evalueren.

het voor mij zo niet overzichtelijk en dat is ook wel een valkuil van de club, omdat je die kent. Dan wordt er makkelijk gezegd, kan jij even een persberichtje schrijven, of doe jij dat eventjes.” De voorzitter herkent dit: “In het begin hebben we haar taak te groot gehouden. [We dachten:] in drie uur, dan kun je wel de D, E en F doen. Maar dat zijn veel te veel teams. Toen hebben we het beperkt tot de E-jeugd.”

Tijdens die eerste fase had de voorzitter externe begeleiding prettig gevonden: “Ik had concreter moeten zijn naar de clubkadercoach. Ook vanuit het sportbedrijf waren duidelijke afspraken fijner geweest. Die hadden mogen zeggen: houd het kleiner, ga met zes trainers starten. Van mij hadden ze daar duidelijker kaders aan mogen geven. In de proeftuin waren we deelnemer, maar hadden we veel vrijheid over de invulling.”

Clubkadercoaching op het veld

Na die eerste periode startte de clubkadercoach bij de E-jeugd met het invoeren van gezamenlijk trainen, een wens van de TC. Alle

zes teams gingen samen trainen, onder leiding van een steeds wisselende hoofdtrainer, met de andere trainers als hulptrainer. Alle trainers leverden vooraf een oefening aan, die de hoofdtrainer samenvoegde tot één training. De clubkadercoach vertelt: “De hoofdtrainer stond niet op een spelletje, die was alles aan het regelen. Daar kon je veel mee kletsen, die kon je vragen: waarom heb je voor die oefening gekozen, hoe kan je het makkelijker maken of moeilijker? Dan kan je veel meer in gesprek gaan over de training zelf.”

Gezamenlijk trainen was een grote verandering, vooral voor de trainers, overwegend jeugdspelers uit de B- of A-jeugd. Een jeugdtrainster vertelt: “Ik dacht: laat ons gewoon ons eigen team trainen, ik hoef niet een enorme groep te trainen van 50 kinderen.” Die aanvankelijke weerstand herkent de voorzitter van de TC en moet je serieus nemen, vindt hij: “We moeten met die weerstand aan

Proeftuinenproject clubkadercoaching

De inzet van de clubkadercoach sluit aan bij de ambitie van het deelakkoord positieve sportcultuur uit het Nationaal Sportakkoord. Het proeftuinenproject clubkadercoaching werd geleid door NOC*NSF en de KNVB en uitgevoerd met twaalf gemeenten en acht sportbonden (januari 2019-november 2020). 35 clubkadercoaches en 57 verenigingen namen hieraan deel. Het project is in 2021 voortgezet in de *Communities of Practice* clubkadercoaching.

de slag. We moeten niet in discussie, zij hebben dat gevoel en dat moeten we erkennen. We moeten in gesprek gaan; waar komt dat gevoel vandaan en hoe kunnen we het weg-nemen?”

Uiteindelijk zijn de betrokkenen blij met wat het hen bracht. De clubkadercoach vertelt: “De trainers merkten ook dat het veel minder energie kost. Je staat bij je activiteit, je weet hoe je moet differentiëren, hoe je het moeilij-

Tip

Denk goed na over hoe je (vrijwillige) jeugdtrainers kunt begeleiden en houd rekening met mogelijke weerstand.

ker moet maken, hoe makkelijker.” Ze merkte dat de trainers meer moeite stoppen in de voorbereiding: “Als je gezamenlijk traint, moet je het voor iedereen uitdagend maken. Nu voelen ze misschien iets meer druk, het moet een goede training zijn, maar ze denken er wel beter over na. Over hoe je een training geeft, hoe je erbij staat, die kleine dingetjes.” De jeugdtrainster vertelt: “Je leert ook van andere trainers, van de trainingen die zij geven kun jij ook wat opsteken, nieuwe opdrachten en zo. Dus ik kijk er wel positiever naar.” De voorzitter van de TC ziet dat het voor de kinderen leuk is om gezamenlijk te trainen: “Er wordt gewoon harder getraind, actiever getraind, leuker. (Ze zijn) nu met een grote groep en wisselend, en dat zorgt voor meer uitdaging. (...) Dat gezamenlijk trainen, dat is wel echt iets geworden dankzij trainersbegeleiding, en dat is wel echt iets moois.”

“Dat gezamenlijk trainen, dat is wel echt iets geworden dankzij trainersbegeleiding, en dat is wel echt iets moois”

Voorzitter TC

Foto: Shutterstock

En nu?

De clubkadercoach blijft, medegefinancierd door de vereniging zelf. De voorzitter van de TC vertelt: “[Voor ons] is het duidelijk dat het noodzakelijk is dat we dit goed opzetten en doorzetten binnen de vereniging. Dat we de clubkadercoach betalen (...). Dat is een behoorlijke portefeuille zomaar extra.” Ze willen de trainersbegeleiding inhoudelijk

verder ontwikkelen door trainerscursussen, clinics en workshops aan te bieden. Een andere wens is om vrijwilligers als trainersbegeleider te scholen, maar de voorzitter voorziet uitdagingen: “Daar moeten we nog een stap in maken, die vrijwilligheid (...) maakt het net wat lastiger.” Het belangrijkste eerste aandachtspunt vindt hij om met

de trainers in gesprek te gaan: “Hoe ervaren jullie het, wat zou anders kunnen? Dat we ook naar hen luisteren. We kunnen vanuit de TC wel een hoop willen, maar we zullen ook naar de mensen op het veld moeten luisteren.” ◀

Verantwoording

In het najaar van 2020 voerde het Mulier Instituut in opdracht van NOC*NSF en de KNVB een procesevaluatie clubkadercoaching uit. De casebeschrijving uit dit artikel maakt daar onderdeel van uit. We spraken hiervoor met de coördinatoren vanuit de provinciale sportservice, de sportbond en het gemeentelijk sportbedrijf, de clubkadercoach, de voorzitter van de technische commissie en een jeugdtrainer. Dit artikel is een verkorte versie. De volledige casebeschrijving is te vinden in de kennisbank van het Mulier Instituut: ‘Procesevaluatie clubkadercoaching. Evaluatie van het proeftuinenproject en twee casebeschrijvingen’.